



T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1652
Toplantı Tarihi/Sayısı : 6.12.2023/39
Karar Numarası : 2023/970
Başvuran : R. B.
Başvuran Vekili : -
Adres : Sincan 2 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Kurum/Kişi : Sincan 2 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın bulunduğu Kurumda yaşadığını iddia ettiği hak ihlallerine ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran başvuru dilekçesinde özetle;

a. Bulunduğu Sincan 2 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda birtakım hak ihlalleri yaşadığını;

b. Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası nedeniyle mahkûm olanlara uygulanan prosedürlerin tutuklu olmasına rağmen kendisine de uygulandığını,

c. Sosyal faaliyetlere ve eğitimlere katılmadığını, avluya çıkma süresinin günlük bir buçuk saat olduğunu, ayda üç kez spor yapma izni verildiğini, spor yapma iznini kullanırken altı kişi olarak çıkarıldıklarını, koridor temizliğinin kendisine yaptırıldığını, ailesiyle yalnızca 45 dakika görüşme hakkının olduğunu, telefonla görüşme hakkının 10 dakika olarak uygulandığını, avluya çıkma, telefonla görüşme, revire gitme gibi durumlarda detaylı üst araması yapıldığını iddia etmektedir.

3. Muhatap Sincan 2 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm olanlara uygulanan prosedürlerin tutuklu olmasına rağmen kendisine uygulandığı iddiasına ilişkin olarak 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanun'un 9'uncu maddesi ile 116'ncı maddesinde yer alan hükümler çerçevesinde hareket edildiği, Kurumda ilgili mevzuatta belirtilen suç gruplarından mahpusların barındırıldığı, başvuranın *Devletin Birliğini ve Ülke Bütünlüğünü Bozma* suçundan hükümsüz olarak bulunduğu,

b. Başvuranın avluya çıkma izninin günlük bir buçuk saat olduğu, Kurumda sosyal faaliyetlere ve eğitimlere katılmadığı, ayda üç kez spor yapma izni verildiği ve spor yapma iznini kullanırken 10 kişi yerine altı kişi olarak çıkarıldıkları iddiasına ilişkin olarak mevzuat hükümleri gereği ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası alan ve tehlikeli olduğu saptanan mahpuslara, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere bireysel olarak izin verildiği ancak

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

mahpusun iyileştirme ve eğitim çalışmalarında gösterdiği gayret ve iyi hale göre İdare ve Gözlem Kurulu kararıyla altı kişiye kadar izin verilebildiği, Kurumun yüksek güvenli ve ceza infaz kurumu niteliğinde olması, fiziki yapısı, mevcut mahpus sayısı gibi faktörler göz önünde bulundurularak spor salonundan haftalık belirli saatlerde tüm mahpusların yararlandırıldığı, başvuranın bulunduğu koridorda altı adet tek kişilik odanın bulunduğu, beş tanesinin aynı suç grubundan mahpusu barındırıldığı ve bu kişiler ile birlikte havalandırma ve spor faaliyetlerinden faydalandığı, Kurumda yağlı boya ve resim kursunun devam ettiği, saç, sakal kesim ve bağlama kursları için ise usta eğitici görevlendirildiğinde kursların açılacağı, ayrıca iç hizmetlerde çalışan mahpuslar için Kurum vaizi aracılığı ile Elif-Ba kursunun planlandığı, Kurumda spor faaliyetlerinin İdare ve Gözlem Kurulu Kararı ile yerine getirildiği, spor faaliyeti planlaması yapılırken mahpusların suç gruplarının göz önüne alındığı ve bu faaliyetlerin aynı ünite de buldukları mahpuslar ile planlandığı,

c. Koridor temizliğinin kendisine yaptırıldığı iddiasına ilişkin olarak bahse konu alanın başvuran tarafından *koridor* olarak tabir edildiği ancak alanın toplamda altı mahpusun barındırdığı ve mahpusların kullandığı ortak alan geçişi olduğu, Kurumda *ana malta, açık - kapalı ve avukat görüş mahalleri* gibi alanların temizliğinin Kurum içi hizmetlerde çalışan mahpuslar tarafından yapıldığı, başvuranın iddia ettiği alanın ortak alan olduğu, ilgili mevzuat hükümleri gereği mahpusların çalıştıkları ve ortak etkinliklerde buldukları alanların temizliğini yapmakla yükümlü olduğu,

ç. Ailesi ile yalnızca 45 dakika görüşme hakkı olduğu iddiasına ilişkin olarak Kurumun fiziki yapısı, personel durumu, iş yoğunluğu göz önüne alınarak Kurumda kapalı ve açık görüş sürelerinin bir saat olduğu,

d. Telefon görüşme hakkının 10 dakika olarak uygulandığı iddiasına ilişkin olarak ilgili mevzuat hükümleri gereği mahpusların telefon görüşme hakkının 10 dakika olduğu,

e. Detaylı üst araması yapıldığı iddiasına ilişkin olarak Kurumda gerçekleştirilen aramaların 5275 sayılı Kanun'un 36 ve 86'ncı maddelerinde yer alan hükümler gereği yerine getirildiği belirtilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

4. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz. (...)"

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.*" ve sekizinci fıkrasında yer alan "*9'uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.*" delaleti ile özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön incelemenin yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

“(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; (...)yönlerinden incelenir.”

8. Mezkr Yönetmelik’in “*Karar türleri*” başlıklı 65’inci maddesi şoyledir:

“(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.”

9. Mezkr Yönetmelik’in “*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*” başlıklı 67’nci maddesi şoyledir:

“(1) n inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediğı, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) n inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48’inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal nleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. Başvuranın ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası nedeniyle mahkûm olanlara uygulanan prosedürlerin kendisine de uygulandığı iddiasına ilişkin olarak başvuranın bulunduğu Kurumun 5275 sayılı Kanun’un “*Yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları*” başlıklı 9’uncu maddesinde yer alan; “(1) *Yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları, i ve dış güvenlik görevlilerine sahip, firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fizik engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış vre ile temasların geçerli olduğu sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesislerdir. (...)*” hükmünde ifade edilen yüksek güvenlikli ceza infaz kurumu niteliğinde olduğu ve başvuranın *Devletin Birliğini ve lke Btnliğn Bozma* suçundan Kurumda tutulduğu hususları birlikte değerlendirildiğinde başvuranın yasal temele haiz mezkûr iddiasının kabul edilmez olduğu anlaşılmıştır.

13. Başvuranın avluya çıkma süresinin günlük bir buçuk saat olduğu ve Kurumdaki faaliyetlere katılmadığı iddiasına ilişkin olarak muhatap Kurum tarafından başvuranın bulunduğu koridorda altı adet tek kişilik odanın bulunduğu, beş tanesinin aynı suç grubundan mahpusu barındırıldığı ve bu mahpuslarla birlikte havalandırmadan faydalandığı, Kurumdaki faaliyetlere bireysel olarak izin verildiği ancak mahpusun iyileştirme ve eğitim çalışmalarında gösterdiği gayret ve iyi hale göre İdare ve Gözlem Kurulu kararıyla altı kişiye kadar izin

verilebildiği, Kurumda yağlı boya ve resim kurslarının devam ettiği, saç, sakal kesim ve bağlama kurslarının açılacağı ve Elif-Ba kursunun planlandığı belirtilmiş olup başvuranın soyut ve dayanaktan yoksun mezkûr iddialarının kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

14. Başvuranın ayda üç kez spor yapma izni verildiği, spor yapma iznini kullanırken altı kişi olarak çıkarıldıkları iddiasına ilişkin olarak muhatap Kurum tarafından spor salonundan haftalık belirli saatlerde tüm mahpusların yararlandığı, spor faaliyetlerinin İdare ve Gözlem Kurulu Kararı ile yerine getirildiği belirtilmiş olup Kurumun yüksek güvenlikli ceza infaz kurumu olmasından bahisle Kurul tarafından alınan kararın makul olduğu, muhatap Kurum tarafından hak ihlaline varan bir uygulamanın bulunmadığı değerlendirilmiştir.

15. Başvuranın koridor temizliğinin kendisine yaptırıldığı iddiasına ilişkin olarak muhatap Kurum tarafından başvuranın *koridor* olarak tabir ettiği alanın ortak alan olduğu açıklanmış olup başvuranın mezkûr iddiası kapsamında 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "*Sağlığın korunması kurallarına uyma*" başlıklı 68'inci maddesinde yer alan; "*Hükümlü, sağlığının korunması ve salgın hastalıkların önlenmesi için gerekli ve alınmış tedbirlere uymak, kişi sağlığı için tehlike doğuran durumları gecikmeksizin kurum en üst amirine bildirmek, kendi ve içinde yaşadığı ortamın temizliğine uygun davranışlar göstermek zorundadır.*" hükmü ile mezkûr Yönetmelik'in "*Diğer yükümlülükler*" başlıklı 71'inci maddesinde yer alan; "*Hükümlüler, kurumlarda yaşamları sırasında, kanunlarla belirtilen esas ve kurallara uymak zorundadır. Hükümlülerin, kurum içindeki yaşamları sırasında ayrıca dikkat etmeleri gereken kurallar şunlardır: (...) ğ) Hükümlüler, yaşadıkları, çalıştıkları ve ortak etkinliklerde buldukları mekanların temizliğini yapmak zorundadır.*" hükmü kapsamında işlemlerin yürütüldüğü anlaşılmış olup muhatap Kurum tarafından hak ihlaline varan bir uygulamanın bulunmadığı değerlendirilmiştir.

16. Başvuranın ailesiyle yalnızca 45 dakika görüşme hakkının olduğu ve telefonla görüşme hakkının 10 dakika olarak uygulandığı iddialarına ilişkin olarak muhatap tarafından 5275 sayılı Kanun'un "*Hükümlüyü Ziyaret*" başlıklı 83'üncü maddesinde yer alan; "*(1) Hükümlü, belgelendirilmesi koşuluyla eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile vasisi veya kayyımı tarafından haftada bir kez ve ayrıca kuruma kabullerinde, zorunlu hâller dışında bir daha değiştirilmemek üzere, ad ve adreslerini bildirdiği en fazla üç kişi tarafından, yarım saatten az ve bir buçuk saatten fazla olmamak üzere çalışma saatleri içinde ziyaret edilebilir. (...)*" hükmü kapsamında Kurumun fiziki yapısının, personel durumunun, iş yoğunluğunun göz önüne alınarak görüş sürelerinin bir saat olduğu ifade edilmiş olup muhatap Kurum tarafından yürütülen işlemin mevzuat kapsamında kaldığı ve hak ihlaline varan bir uygulamanın gerçekleştirilmediği değerlendirilmiştir.

17. Başvuranın telefon görüşme hakkının 10 dakika olduğu iddiası kapsamında muhatap Kurum tarafından Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "*Telefonla görüşme hakkı*" başlıklı 74'üncü maddesinde yer alan; "*(...) Konuşma süresi görüşme başladığı andan itibaren on dakikayı geçemez. (...)*" hükmü kapsamında hareket edildiği belirtilmiş olup muhatap Kurum tarafından yürütülen işlemin mevzuat kapsamında kaldığı ve hak ihlaline varan bir uygulamanın gerçekleştirilmediği değerlendirilmiştir.

18. Başvuranın arama yapıldığı iddiasına ilişkin olarak muhatap Kurum tarafından aramaların 5275 sayılı Kanun'un 36'ncı maddesinde yer alan; "*Kurumlarda, odalar ve eklentilerinde, hükümlülerin üst ve eşyasında habersiz olarak her zaman arama yapılabilir. Her ay bir kez mutlaka arama yapılır.*" hükmü ile mezkûr Kanun'un 86'ncı maddesinin altıncı fıkrasında yer alan; "*Hükümlüler, odalarından çıkış ve dönüşlerinde ayrı yerlerde ve farklı memurlarca üst ve eşya aramasına tâbi tutulurlar.*" hükmü gereği yapıldığı belirtilmiş olup aramaların kanun nezdinde güvenlik ve asayişin sağlanması amacıyla yapıldığı tespit

edilmiş olup muhatap Kurum tarafından hak ihlaline varan bir uygulamanın gerçekleştirilmediği değerlendirilmiştir.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

6/12/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŐ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye